

Edyta Szott

Nizār Qabbānī

poeta poza prawem i regułami

Nizār Qabbānī - poeta

poza prawem i regułami

**Nizār Qabbānī - poeta
poza prawem i regułami**

Edyta Szott

**SILVA
RERVM**

**Wydawnictwo Naukowe SILVA RERVM
Poznań 2014**

© 2014 by Edyta Szott

© 2014 by Wydawnictwo Naukowe SILVA RERUM

All rights reserved

ISBN: 978-83-64447-05-1

**Wydanie I: Wydawnictwo Naukowe SILVA RERUM
Poznań 2014**

Redakcja naukowa – Anna Dolska

Korekta – Paulina Wiśniewska

Projekt okładki – Zbigniew Dziemianko

Skład komputerowy – Zbigniew Dziemianko

www.wydawnictwo-silvarereum.eu

Wszystkim, którzy we mnie wierzyli...

Autorka

2.3. Obrona konieczna - działanie w stanie zagrożenia	
niepodległości	65
2.3.1. Stanowisko wobec idei jedności arabskiej	68
2.3.2. Stanowisko wobec kryzysu arabskości.....	69
2.3.3. Stanowisko wobec kwestii palestyńskiej.....	73
Rozdział trzeci	
Podjęty o obrazę obyczajów i uczuć religijnych	78
3.1. Utwory erotyczne - popełnione w stanie silnego wzburzenia emocjonalnego	78
3.2. Wyłączenie jawności - słowa zakazane.....	88
3.3. Okoliczności łagodzące - wiersze subtelne	100
Zakończenie	116
الخلاصة.....	120
Bibliografia	122
Aneks.....	126
Wybrane wiersze Nizāra Qabbānīego w tłumaczeniu autorki...	126
Wiersze pisane odręcznie przez Nizāra Qabbānīego	148

Wprowadzenie

Syryjski poeta Nizār Qabbānī to twórca szczerej liryki miłosnej i bard tych, którzy w poezji szukają miłości, a także odpowiedzi na podstawowe pytania egzystencjalne. Jego wiersze – obok poematów staroarabskich i poezji z epoki klasycznej – są najczęściej przytaczanymi utworami literackimi w świecie arabskim, nie tylko przez znawców literatury, ale i przez zwykłych ludzi. Warto podkreślić, że poezja w świecie arabskim cieszy się bardzo wysokim statusem, a słynni poeci i ich utwory są nieomal otoczeni kultem, tym bardziej, że ich wiersze są przybliżane szerszej publiczności poprzez liczne wykonania muzyczne. Poezja Nizāra Qabbānīego była śpiewana przez największych śpiewaków arabskich, na przykład: Fayrūz, Maǧidę ar-Rūmī czy Kāẓima as-Sāhira.

Dlatego nie dziwi, że Edyta Szott wybrała twórczość Nizāra Qabbānīego za temat swojej publikacji. Będzie to pierwsze wydane w języku polskim opracowanie na temat tego autora. E. Szott podkreśla w nim nowatorski charakter poezji Nizāra Qabbānīego, odejście od ujednoliconych i zaślatałych wzorców pisania wierszy, nie tylko pod względem konstrukcyjnym, ale i z powodu doboru tematów. W fascynujący sposób zwraca uwagę na często zapominany rozdział poetyckiego dorobku tego poety: wiersze patriotyczno-polityczne. Słowa „*Moja smutna Ojczyzno / W jednej chwili zmieniłaś mnie / z poety opiewającego miłość i tęsknotę / w poetę piszącego nożem...*” brzmią dzisiaj wyjątkowo mocno i, jeżeli weźmiemy pod uwagę skomplikowaną sytuację panującą w Syrii, zdecydowanie domagają się nowego odczytania. Zapadają w pamięć także inne utwory, na przykład te poruszające kontrowersyjne tematy fundamentalizmu muzułmańskiego czy

statusu arabskiej kobiety. Gruntowna analiza i drobiazgowo opracowania genezy większości wierszy są dużym atutem tej pracy.

Izabela Szybilska-Fiedorowicz

***Izabela Szybilska-Fiedorowicz**, arabistka, doktorantka Uniwersytetu Warszawskiego, lektor języka arabskiego, tłumacz literatury arabskiej. W jej przekładzie z języka arabskiego ukazały się: "Namiot Fatimy" Miral at-Tahawi, "Złoty rydwan" Salwa Bakr, "Chicago" Ala al-Aswani, "Wszystkie drogi prowadzą do Mekki" Raja Alem, "Dzieci naszej dzielnicy" Nadżib Mahfuz.*

Summary

The aim of my paper is the analysis of the most controversial writings of Nizār Qabbānī, the Syrian poet, publicist and diplomat, and I want to entertain to the criticism towards his works.

Nizār Qabbānī - one of the most respected poets in the contemporary Arabic world, whose style mixes simplicity and the distinction of the poetic language and also directness and sensitivity in the exploration of love, eroticism, feminism, religion and Arabic nationalism subjects. He is recognized by his fans as a bard of love, beauty of woman's body and patriotism. The opponents accuse him of going against the country, disrespecting tradition, custom and religion outrage and even treason and heresy. He is also described as a poet who composes illegally and against the rules of Arabic poetry.

While gathering the materials to write the paper, I did not find any Polish coverage devoted to the work of Nizār Qabbānī. My researches are based on Arabic-language sources derived from Syria, Lebanon, Egypt, Tunisia and Jordan.

They are included in three chapters. The first one is devoted to Nizār Qabbānī as a representative of the contemporary Arabic poetry. I also will explain what the phenomenon of the poet was and who Nizār Qabbānī was and who he still is today in the Arabic world.

In the second chapter I analyze poet's social and political works where most of them emerged on so called blacklists in Egypt and other Arabic countries.

The third chapter contains the analysis of those explicit erotic poems, considered to be the manifestation of heresy and profanity. The conclusion of the third chapter is a short elaboration of a few lyrical and love

poems of Nizār Qabbānī because they represent the largest part of his fifty-year creation, invariably touching until today, from the first to the last volume of poetry.

Wstęp

Klasyczna poezja arabska jest jak pustynia. Odwieczna, bezkresna, rządząca się własnymi prawami. Wśród Arabów, którzy ją znają, wzbudza miłość, szacunek, obdarza swym pięknem, bogactwem i radością. Dla obcych, urzeczonych jej urokiem, zawsze będzie zaskakująca, pełna tajemnic, do końca niezgłębiona i wymagająca poświęceń.

W kontraście z nią, współczesna poezja arabska jest jak znajomy skrawek pustyni, którego mieszkańcy mówią zrozumiałym językiem o bliskich sercu sprawach. A wśród nich Nizār Qabbānī - Syryjczyk, poeta, publicysta i dyplomata. Jeden z najbardziej cenionych poetów współczesnych w świecie arabskim, którego styl łączy w sobie prostotę i elegancję języka poetyckiego oraz bezpośredniość i wrażliwość w zgłębianiu tematów miłości, erotyzmu, feminizmu, religii i arabskiego nacjonalizmu. Poeta, którego kochały tłumy, nie kochało życie.

Twórca wzbudzający największe uwielbienie i równie wielką krytykę. Przez fanów uznany za piewcę miłości, piękna kobiecego ciała i patriotyzmu. Przez przeciwników oskarżony o działanie na szkodę państwa, nieposzanowanie tradycji, obrazę obyczajów i uczuć religijnych, a nawet niewierność i herezję, określany jako poeta tworzący poza prawem i regułami arabskiej poezji.

Treścią mojej pracy jest analiza najbardziej kontrowersyjnych utworów Nizāra Qabbānīego oraz zajęcie stanowiska wobec ich krytyki. Ponie-

***„Nigdy nie napisałem
ani jednego wiersza,
idącego ulicą w hidżabie”
/Nizār Qabbānī/***

waż właśnie te utwory stały się podstawą tak wielu oskarżeń, konwencja całej książki nawiązuje do aktu oskarżenia. Stosuję więc pojęcia zaczerpnięte z kodeksu karnego, zwłaszcza w tytułach rozdziałów, a zakończenie ma formę mowy końcowej. Zbierając materiały do jej napisania niniejszej pracy nie znalazłam polskich opracowań poświęconych twórczości Nizāra Qabbānīego. Badania oparłam więc na źródłach arabskojęzycznych pochodzących z Syrii, Libanu, Egiptu, Tunezji i Jordanii. Większość z nich dotyczy jednak liryki Nizāra Qabbānīego i opisuje go jedynie jako poetę miłości, jaśminu i kobiet. Utwory kontrowersyjne nie są publikowane¹, czego konsekwencją jest brak ich opracowań krytycznych nawet w krajach arabskich. Zmuszona byłam zatem do korzystania z ogólnych publikacji na temat twórczości Nizāra Qabbānīego, poświęcających niewielką część interesującej mnie problematyce. Najbardziej obiektywnym i cennym źródłem była dla mnie monografia *Qirā'a fī adab Nizār Qabbānī (Studium twórczości Nizāra Qabbānīego)* Yaḥyà Muḥammada al-Ḥalḥa, *Nizār Qabbānī burkān al-ḥubb wa al-ḡaḍab (Nizār Qabbānī, wulkan miłości i gniewu)* Muḥammada Raḍwāna oraz *Qīṣṣatī ma'a aš-šī'r (Moja przygoda z poezją)* autorstwa samego poety.

Z kolei w wyborze kontrowersyjnych utworów Nizāra Qabbānīego najbardziej pomocną pozycją były jego *Al-A'māl al-kāmila (Dzieła zebrane)*. Jest to jedyna publikacja, zawierająca wszystkie wiersze tego poety, niezniszczone przez cenzurę.

Badania zawarte zostały w trzech rozdziałach, z których pierwszy poświęcony jest Nizārowi Qabbānīemu jako przedstawicielowi współczesnej poezji arabskiej. Ukazuje ogólny podział poezji arabskiej, a także przyczyny pojawienia się poezji współczesnej w krajach arabskich oraz różnice między klasycznym wierszem strukturalnym, a wolnym wierszem współczesnym. W rozdziale tym wyjaśniam także na czym polegał fenomen zjawiska, jakim w świecie arabskim był i do dzisiaj jest Nizār Qabbānī. Wskazuję na najważniejsze przyczyny jego popularności, jak wykorzystanie arabskiej tradycji słuchania poezji, prowokowanie czytelnika tematami tabu, poświęcenie sprawie wyzwolenia kobiet czy umiejętne łączenie tradycji ze współczesnością. Opisuję również styl, dzięki któremu poeta poruszył tłumy i dotarł do serc milionów Arabów. Szczególnie dokładnie rozpatruję jego „wykroczenia” przeciwko regułom poezji klasycznej. Analizuję tworzone przez Nizāra obrazy poetyckie i stosowane symbole, poruszające wszystkie zmysły ludzkie, wyobraźnię i marzenia. Charakteryzuję także stworzony przez poetę

¹ Kontrowersyjne utwory Nizāra Qabbānīego, po pierwszych publikacjach i fali krytyki, nie są obecnie wznawiane.